

Do I-PASS for FAIR?

Resultaten self-assessment tool onder HBO instellingen

November 2021

Landelijk Coördinatiepunt Research Data Management (LCRDM) in samenwerking met het Digital Competence Center Praktijkgericht Onderzoek (DCC-PO)

■ Introductie	03
■ Samenvatting	08
■ Onderzoeksresultaten	12
■ Discussie	36
■ Bijlagen	41
■ Colofon	43

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

Introductie

BEGIN.

“Wat is de huidige status van de onderzoeksondersteuning bij het voldoen aan de FAIR principes binnen HBO instellingen?”

Resultaten van de survey voor HBO instellingen op basis van de Do I-PASS for FAIR – Self Assessment Tool

Gebruik de resultaten en inzichten uit dit rapport als leidraad voor discussie in je eigen instelling

De FAIR-principes

In 2016 werden de vijftien FAIR-principes voor datamanagement gepubliceerd, welke nu doorgevoerd worden in het hele Europese wetenschappelijk domein. Hierin worden richtlijnen beschreven om de vindbaarheid, toegankelijkheid, uitwisselbaarheid en het hergebruik van digitale onderzoeksgegevens te verbeteren. Het uiteindelijke doel van FAIR is het optimaliseren van hergebruik van gegevens.

Hogescholen zien Open Science als een belangrijk middel om de impact van praktijkgericht onderzoek te vergroten. Het ontsluiten van onderzoeksdata volgens de FAIR-principes is daarin een belangrijke voorwaarde en daarmee dan ook één van de pijlers van de vereniging hogescholen om hier naartoe te kunnen werken.

Daarnaast onderschrijft de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (NGWI)¹ het werken volgens de FAIR-principes in de 'normen voor goede onderzoekspraktijken', gegeven dat dit de betrouwbaarheid en kwaliteit van de wetenschap bevordert. Hieruit vloeit tevens een zorgplicht voor de instelling om een werkomgeving te faciliteren waarin de FAIR-principes ook nageleefd *kunnen* worden.

In die context is het hebben van een zogeheten 'FAIR-enabled' organisatie voor steeds meer Nederlandse hoger onderwijsinstellingen een belangrijke doelstelling, met de implementatie van RDM-praktijken en -ondersteuning met de FAIR-principes als belangrijke aanjager.

¹ <https://doi.org/10.17026/dans-2cj-nvwu>

Oriëntatie

<https://doi.org/10.5281/zenodo.3332807>

FAIR is een Engels acroniem voor:

Findable (vindbaar)

Accessible (toegankelijk)

Interoperable (uitwisselbaar)

Reusable (herbruikbaar)

<https://www.go-fair.org/>

Samenwerking binnen DCC Praktijkgericht Onderzoek

Twintig hogescholen werken inmiddels samen in het Digital Competence Center voor Praktijkgericht Onderzoek (DCC-PO). Het doel is om research data management, FAIR data en data-intensief onderzoek op hogescholen verder te faciliteren en zo de open-science-ambities van de hogescholen te kunnen realiseren.

In het DCC-PO werkt onder andere een werkpakket aan het ondersteunen van werken volgens de FAIR-principes. Welke mensen, systemen, processen en richtlijnen dienen geïmplementeerd te worden, zodanig dat onderzoekers binnen hogescholen hun data FAIR *kunnen* en *willen* maken. Op initiatief van het werkpakket is het onderzoeksinstrument Do I-PASS for FAIR Self assessment ingezet onder de betrokken HBO's. Dit instrument geeft vooral input aan de hogescholen zelf om te zien waar de betreffende hogeschool staat als het gaat om het faciliteren van FAIR data binnen onderzoek. Daarnaast hebben we alle respondenten ook gevraagd om de resultaten aan ons door te geven waarmee we tot dit rapport zijn gekomen.

Dit rapport biedt een weergave van de volwassenheid van het werken volgens de FAIR-principes binnen het HBO. Het geeft handvatten aan het DCC-PO om focus aan te brengen in de belangrijkste knelpunten met betrekking tot het faciliteren van een 'FAIR-enabled' organisatie.

“Hoe FAIR-enabled zijn HBO instellingen?”

Doelstelling

Photo by krakenimages on Unsplash

Achtergrond | LCRDM

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

Replicatie Do-I-PASS For FAIR Self-assessment UU's & UMC's

Het Landelijk Coördinatiepunt Research Data Management (LCRDM) is een landelijk netwerk van experts op het gebied van research data management (RDM). Het LCRDM faciliteert de koppeling tussen beleid en oplossing middels nauwe samenspraak van onderwijs- en onderzoeksinstellingen. Het doel van het LCRDM is om RDM in de onderwijs- en onderzoekspraktijk vanzelfsprekend te laten zijn.

Eind 2020 heeft een taakgroep van het LCRDM de lokale DCC's van de Universiteiten en de UMC's de Do I-PASS for FAIR self assessment tool¹ aangeboden. Dit instrument levert een inzicht op van de stand van zaken van het 'fair enablen' van onderzoek en onderzoekers.

Ditzelfde instrument is in mei 2021 in het Nederlands aangeboden aan de op dat moment deelnemende HBO instellingen (18 hogescholen) in het DCC-PO project. De respondenten hebben de stand van zaken op de vijf thema's van hun instelling ingevuld. I-PASS staat voor Incentives, Policy, Adoption, Skills en Services.

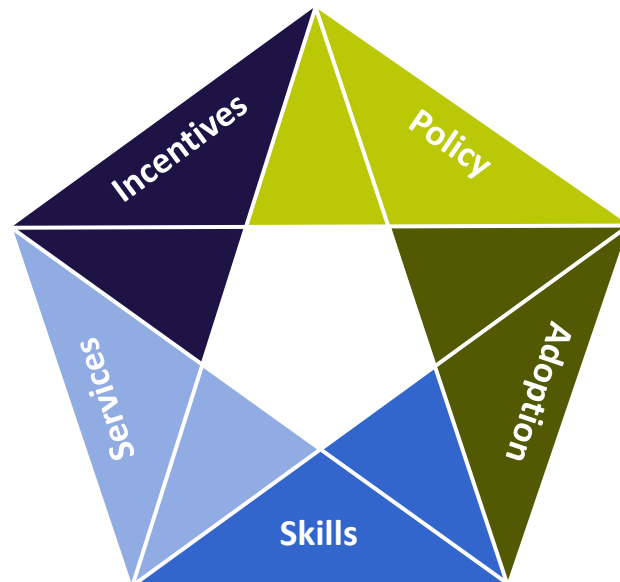
¹ <https://zenodo.org/record/4080867#.YYThfGDMI2w>

	Beginner	Intermediate	Advanced	Score of our institute	Comments/Actions
Policy: Does your organization (institute / university (of applied sciences)) have a FAIR research data policy?					
1. Are the FAIR principles explicitly mentioned in the data (or research data) policy of your organization?	The FAIR principles are not explicitly mentioned, but there is a reference to sustainable and long term storage.	The F and A principle are explicitly mentioned.	All FAIR principles are explicitly mentioned (or there is an explicit reference to the overarching Open Science concept).	☐ Beginner ☐ Intermediate ☐ Advanced	
2. Is the general research data policy translated into faculty/institutes specific data policies?	Less than 20% of the faculties or sub-units have a specific policy.	20-80% of the faculties or sub-units have a specific policy.	More than 80% of the faculties or sub-units have a specific policy.	☐ Beginner ☐ Intermediate ☐ Advanced ☐ Not applicable	
3. Is the general research data policy supported by dedicated service units (e.g. DCC) ?	There are dedicated staff members responsible for the implementation of the services.	There is a dedicated central organizational unit (either virtual or physical) to provide services needed to execute the policy. However some conditions like very large data sets, or FAIR vocabularies are still not fully covered in the services.	We provide and/or facilitate all services for all aspect, also for domain specific interoperability standards and storing large data.	☐ Beginner ☐ Intermediate ☐ Advanced	
4. Which means and channels are used to communicate the research data policy and services to the researchers?	We have a website that contains all information, and in addition we have a central (online) helpdesk.	On top of a website with all information and a central (online) helpdesk, we provide regular workshops, webinars and training events.	On top of a website with all information, a central (online) helpdesk and regular workshops, webinars & training events, new researchers are informed of the data policy upon arrival.	☐ Beginner ☐ Intermediate ☐ Advanced	

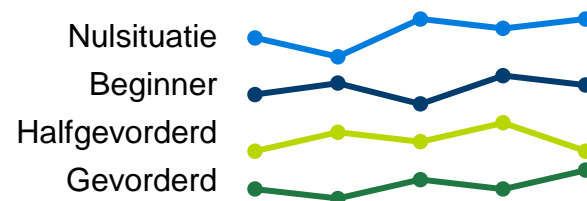
Do I-PASS for FAIR – self-assessment Tool

De bouwstenen naar een FAIR enabling organisatie

DO I PASS FOR FAIR?

HEEFT JOUW ORGANISATIE....

- **BELEID (policy)**
... een FAIR onderzoeksdata beleid?
- **ADOPTIE (adoption)**
... het werken volgens FAIR principes doorgevoerd en omarmd?
- **DIENSTEN (services)**
... een ondersteunende eenheid die diensten levert zodat onderzoekers FAIR kunnen werken?
- **VAARDIGHEDEN (skills)**
... het beseft dat werken volgens FAIR principes betekent dat er specifieke vaardigheden benodigd zijn?
- **ERKENNING (incentives)**
... regels of richtlijnen die werken volgens FAIR principes erkennen en waarderen?

Samenvatting

Samenvatting (1/2)

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

Algemeen

De survey toont aan dat het onderwerp RDM en specifiek het vormgeven van een organisatie met diensten voor FAIR data leeft. Het bruist van de plannen en activiteiten. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat er behoefte is bij de deelnemende hogescholen aan verankering van beleid binnen de verschillende organisatie onderdelen (o.a. lectoraten), aan duidelijke taakomschrijvingen van de betrokken functionarissen en het evalueren van de activiteiten als basis voor concrete plannen.

Beleid

Er is nog basis werk te verrichten: het beleid staat nog niet stevig in de steigers, en daardoor is het lastig om concrete plannen uit te voeren en keuzes voor bijvoorbeeld aanschaf van diensten te maken. De verschillende taken en rollen binnen datastewardship zijn onvoldoende uitgeschreven. Daardoor is het soms lastig helder te hebben wie wat als verantwoordelijkheid heeft, en ook wat er NIET gedaan hoeft te worden. Binnen veel HBO's is er enkel een ondersteunende website voor kennisdeling; er zijn professionaliseringplannen voor onderzoekondersteuners, maar nog niet voor studenten en onderzoekers.

Diensten

Als je kijkt naar de verschillende diensten dan staat research software management bij de meeste instellingen nog in de kinderschoenen. Maar ook diensten om onderzoeksdata vindbaar en herbruikbaar te maken voor de buitenwereld worden nog maar bij een klein deel van de HBO instellingen aangeboden.

Samenvatting (2/2)

➤ Vaardigheden

Binnen de meeste HBO-instellingen is budget beschikbaar voor het leveren van RDM-diensten. Het is niet altijd even duidelijk hoeveel FTE wordt besteed aan onderzoek. Daarnaast is er vaak geen compleet beeld van de data (hoeveel en welke) die onderzoekers gebruiken. In combinatie met het verder werken aan de beschrijving van duidelijke rollen en functies in datastewardship is er werk te verrichten aan het inrichten van een optimale onderzoeksondersteunings organisatie.

➤ Erkenning

Binnen de HR cyclus voor de onderzoekers en de ondersteuners wordt geen aandacht besteed aan de vorderingen op FAIR data. Daarnaast wordt het algemene RDM beleid voor Fair en Open Science amper geëvalueerd, niet ad hoc als wel structureel.

➤ Adoptie

Er is nauwelijks zicht op de hoeveelheid onderzoeksdata die (elk jaar) gegenereerd wordt binnen de HBO instellingen, net zo min als er zicht is op welke onderzoeksoutput voorzien wordt van een uniek referentie nummer (PID). Het is dus nu niet mogelijk progressie te monitoren.

Onderzoeks- resultaten

Self-assessment binnen eigen instelling

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de Do I-PASS for FAIR vragenlijst voor HBO instellingen grafisch weergegeven, inclusief korte toelichting. Ondersteunend personeel vanuit de deelnemende hogescholen aan het DCC-PO project is gevraagd om *zelf*, over hun eigen instelling, de status van FAIR adoptie in kaart te brengen aan de hand van een vragenlijst. De gehanteerde schaalverdeling loopt op van 'niet van toepassing tot gevorderd', waarbij per vraag afzonderlijk een uitleg gegeven is wat daar precies onder valt.

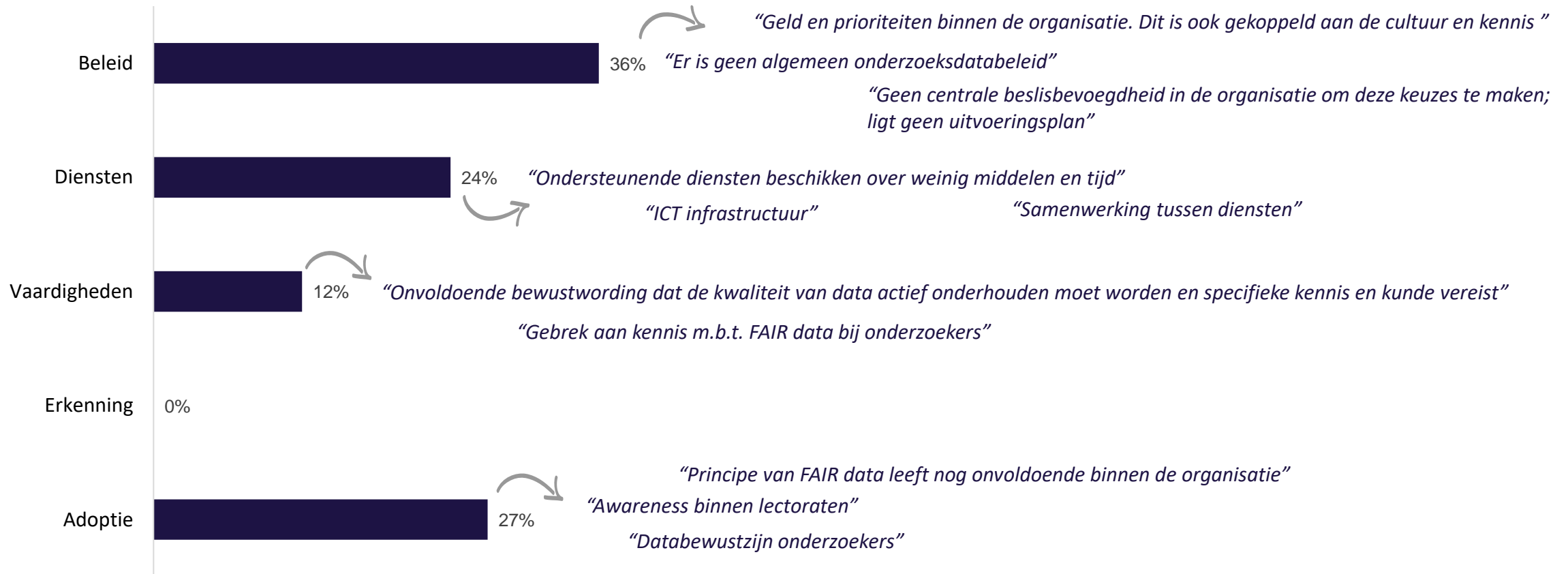
Antwoorden zijn uitgedrukt in percentages; het aantal waarnemingen is echter onvoldoende om sluitende conclusies te kunnen trekken. De resultaten zijn dan ook *indicatief*.

Er hebben 18 Hogescholen deelgenomen aan dit onderzoek, allen aangesloten bij het DCC-PO. Er is dan ook geen sprake van een representatieve steekproef van HBO instellingen, uitspraken in dit rapport betreffen dan ook enkel de *deelnemende* instellingen.

FAIR leeft nog onvoldoende binnen de verschillende organisatieonderdelen, zowel onderzoekers als (hoger) management

Barrières in het mogelijk maken van FAIR binnen je instelling

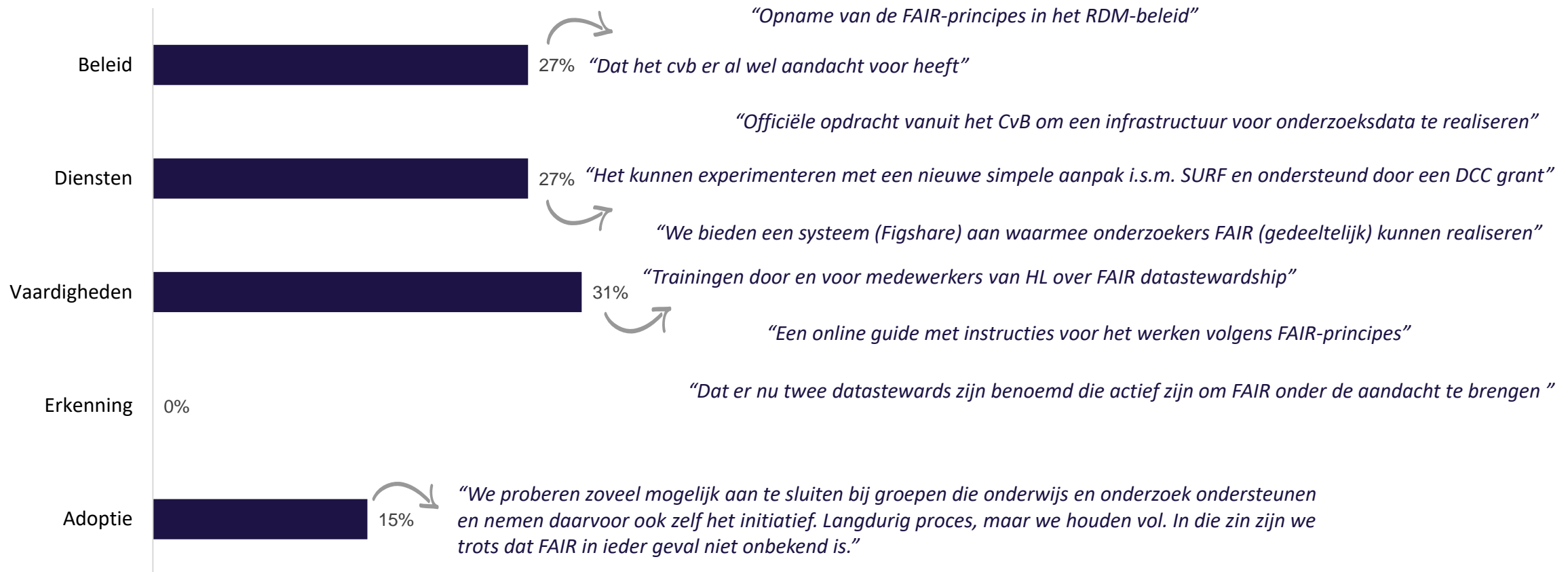
20. Wat zijn voor jouw organisatie de belangrijkste barrières voor het mogelijk maken van FAIR?
Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: Alle respondenten die de betreffende vraag hebben beantwoord (n=16)

De aandacht voor FAIR groeit en leidt tot succesvolle initiatieven

Mijlpalen in het mogelijk maken van FAIR binnen je instelling

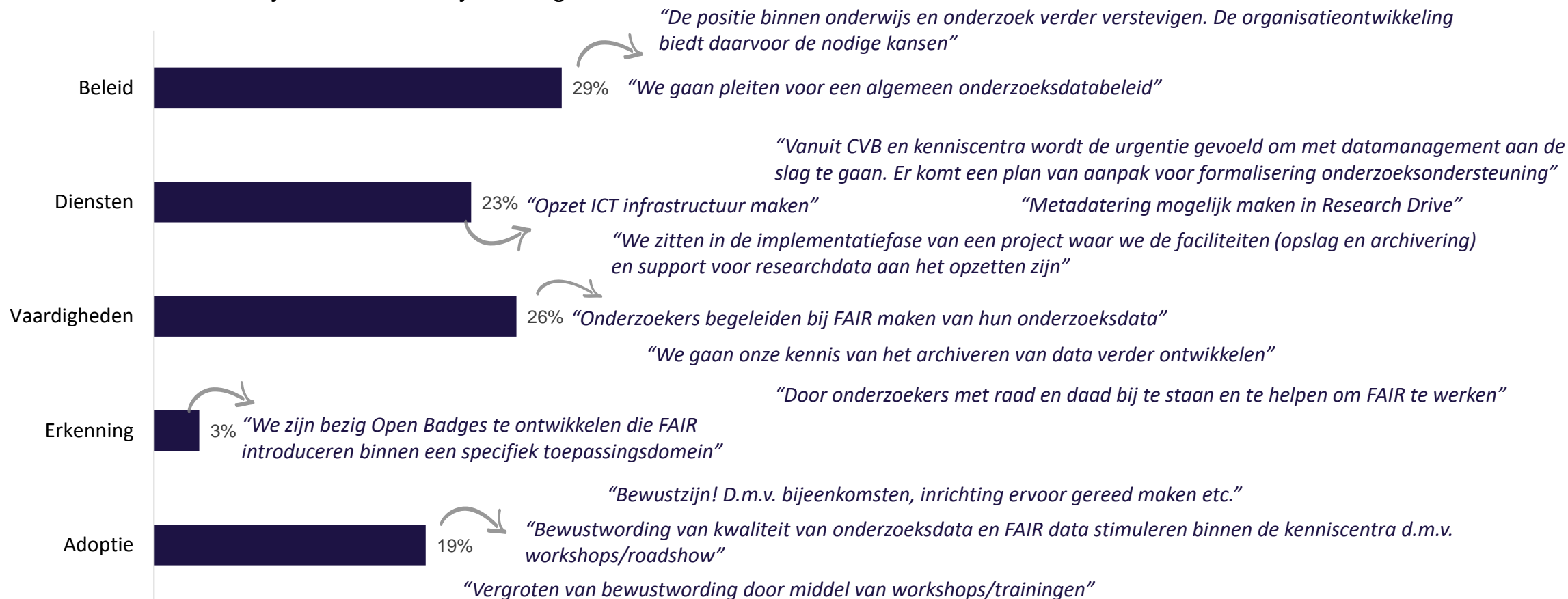

21. Waar ben je het meest trots op m.b.t. wat jouw organisatie heeft tot nu toe bereikt voor het mogelijk maken van FAIR?
Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: Alle respondenten die de betreffende vraag hebben beantwoord (n=17)

Het bruist van de plannen op alle fronten om FAIR-ness te verbeteren

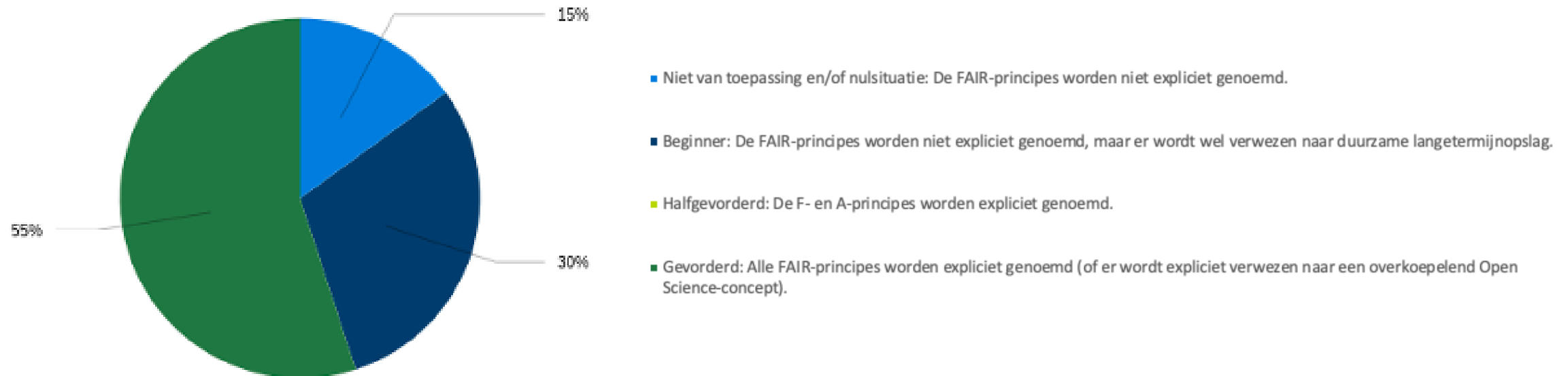
Acties komend jaar om FAIR binnen je instelling te verbeteren

22. Welke acties ga jij het komende jaar ondernemen om de ondersteuning voor FAIR binnen jouw organisatie te verbeteren?
Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: Alle respondenten die de betreffende vraag hebben beantwoord (n=17)

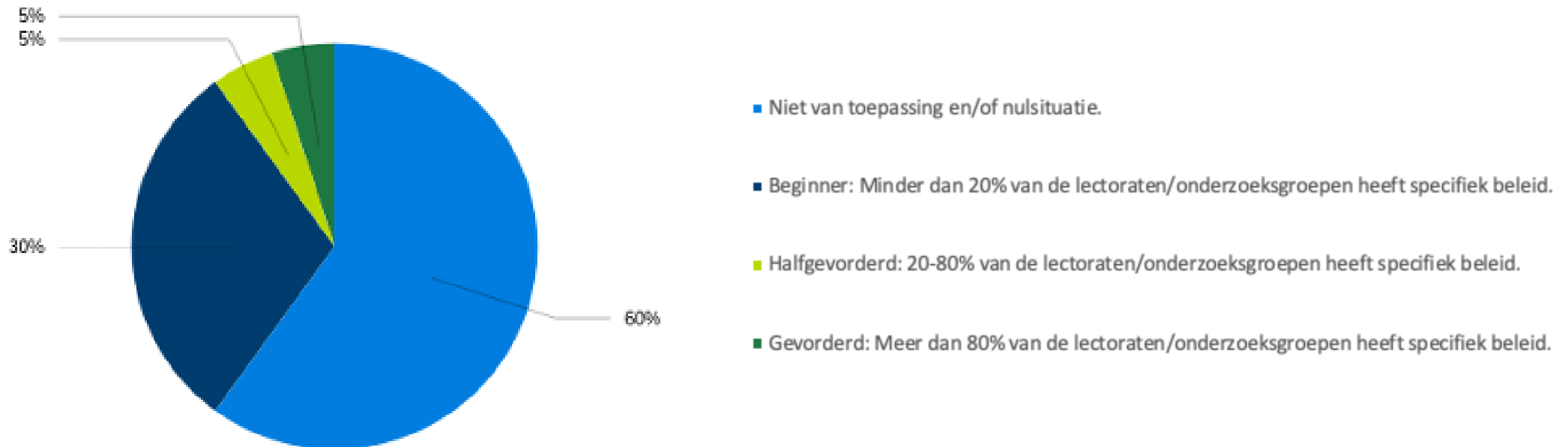
Ruim de helft van de HBO instellingen benoemen alle FAIR principes expliciet in hun beleid

1. Worden de FAIR-principes expliciet genoemd in het (onderzoeks-)databeleid van jouw organisatie?

Basis: Alle respondenten (n=20)

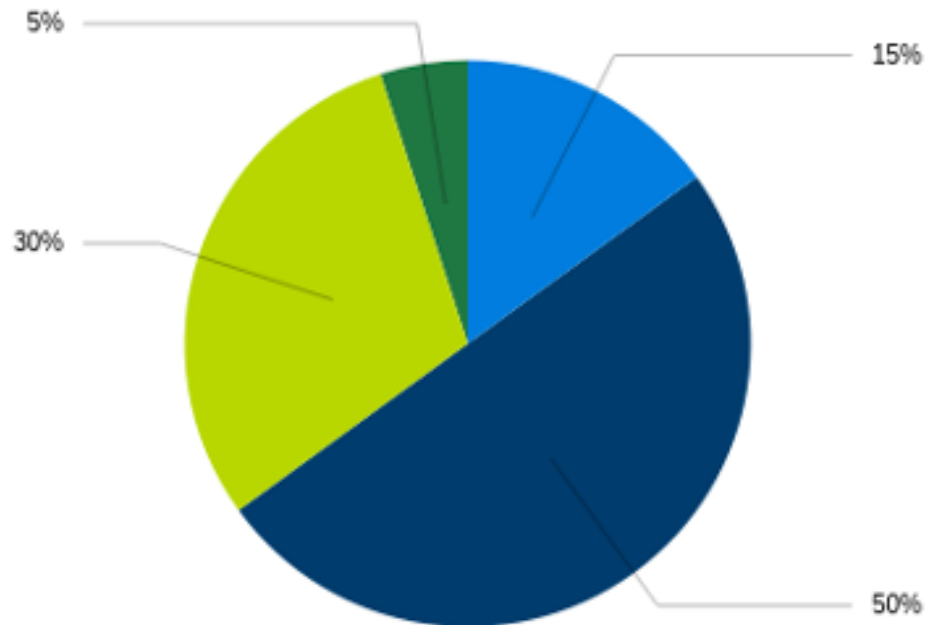
Er is beperkt specifiek databeleid binnen lectoraten en/of onderzoeksgroepen van HBO instellingen, afhankelijk van de uitgangspunten van de onderzoekondersteuning

2. Wordt het algemene onderzoeksdataleed vertaald in specifiek databeleid voor de lectoraten/onderzoeksgroepen?

Basis: Alle respondenten (n=20)

In de meeste HBO instellingen is er vast personeel voor onderzoeksondersteuning, een derde biedt ook specifieke diensten

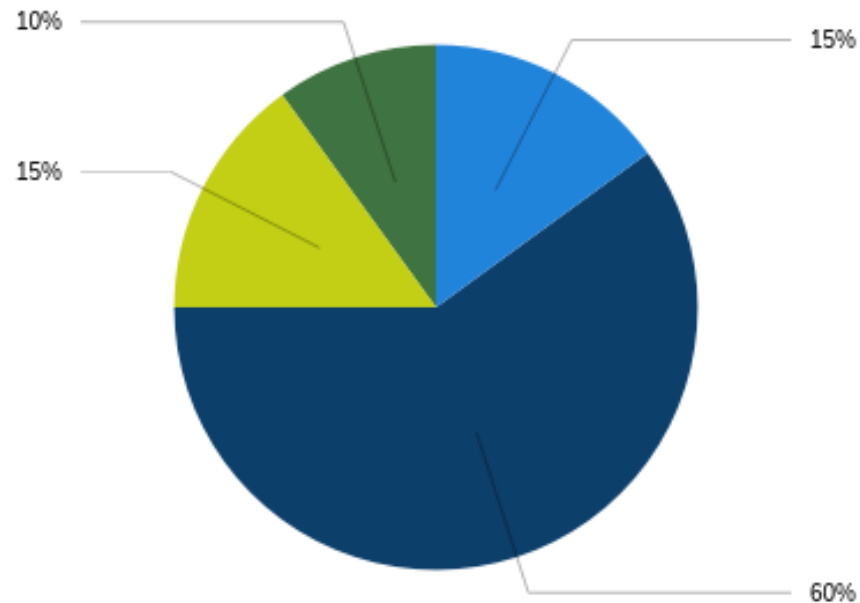

- Niet van toepassing en/of nulsituatie: Er is nog geen vast personeel dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van deze diensten.
- Beginner: Er is vast personeel dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de diensten.
- Halfgevorderd: Er is een speciaal centraal (virtueel of fysiek) organisatieonderdeel om de diensten te verlenen die nodig zijn voor uitvoering van het beleid. Sommige omstandigheden, zoals zeer grote datasets of FAIR-vocabulaire, worden echter nog niet vol
- Gevorderd: We bieden en/of faciliteren alle diensten voor alle aspecten, ook voor domeinspecifieke interoperabiliteitsnormen en het opslaan van grote datasets.

3. Wordt het algemene onderzoeksdatabeleid ondersteund door een centrale onderzoeksondersteunerseenheid (eventueel in netwerkvorm)?

Basis: Alle respondenten (n=20)

De meeste HBO instellingen hebben een website en centrale helpdesk. Workshops en trainingen voor onderzoekers komt in mindere mate voor

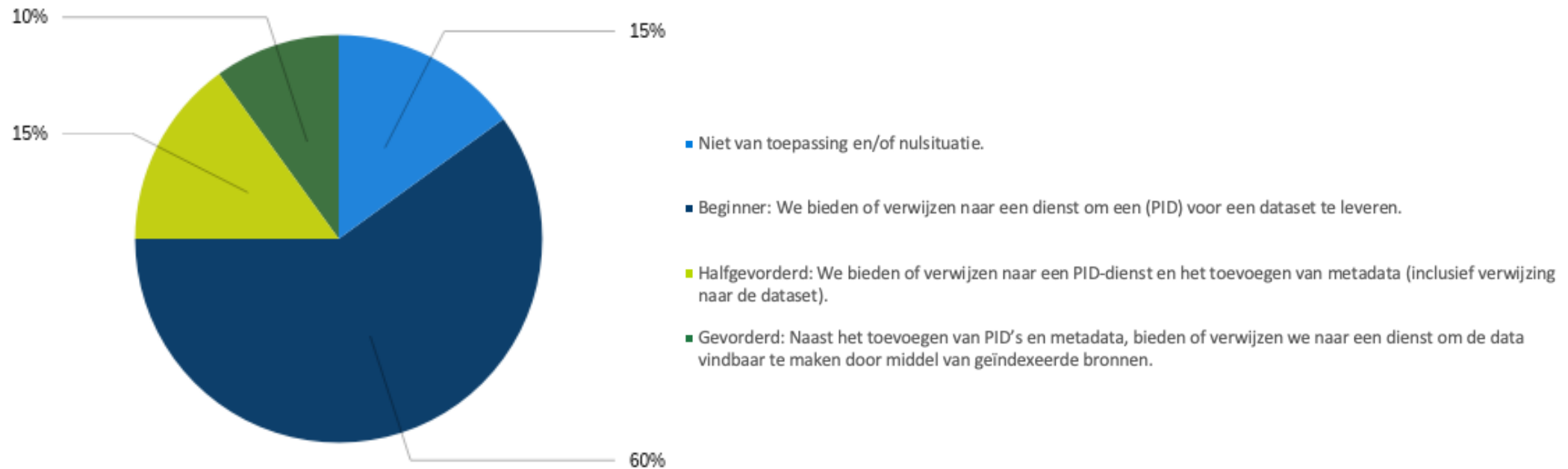

- Niet van toepassing en/of nulsituatie: We hebben hier geen centrale middelen/kanalen voor of deze nog niet volledig ingericht.
- Beginner: We hebben een website die alle informatie bevat en daarnaast hebben we een centrale (online) helpdesk.
- Halfgevoerd: Naast een website met alle informatie en een centrale (online) helpdesk bieden we regelmatig workshops, webinars en trainingen aan.
- Gevoerd: Naast een website met alle informatie, een centrale (online) helpdesk en periodieke workshops, webinars en trainingen, worden nieuwe onderzoekers bij aankomst over het databeleid geïnformeerd.

4. Welke middelen en kanalen worden er gebruikt om onderzoeksdatabeleid en -diensten richting de onderzoekers te communiceren?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Minder dan de helft van de HBO instellingen biedt diensten aan om data vindbaar voor anderen te maken

5. Welke diensten biedt jouw organisatie om onderzoekers te helpen bij het voldoen aan de F-principes?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Iets minder dan de helft van de HBO instellingen biedt diensten voor metadatering en toegang tot data

6. Welke diensten biedt jouw organisatie om onderzoekers te helpen bij het voldoen aan de A-principes?

Basis: Alle respondenten (n=19)

De toepassing van metadata standaarden is vrijwel onontgonnen terrein binnen HBO instellingen

7. Welke diensten biedt jouw organisatie om onderzoekers te helpen bij het voldoen aan de I-principes?

Basis: Alle respondenten (n=20)

HBO instellingen zijn nog niet bezig met het monitoren van hergebruik van onderzoeksdata of een kwaliteitscontrole hierop

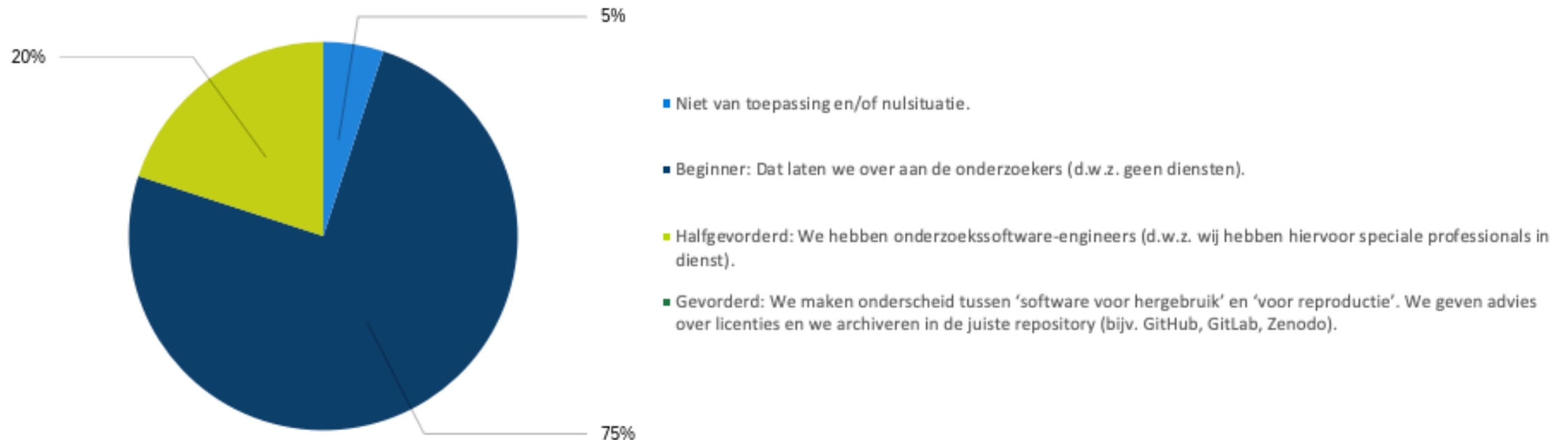
Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

8. Welke diensten biedt jouw organisatie om onderzoekers te helpen bij het voldoen aan de R-principes?

Basis: Alle respondenten (n=20)

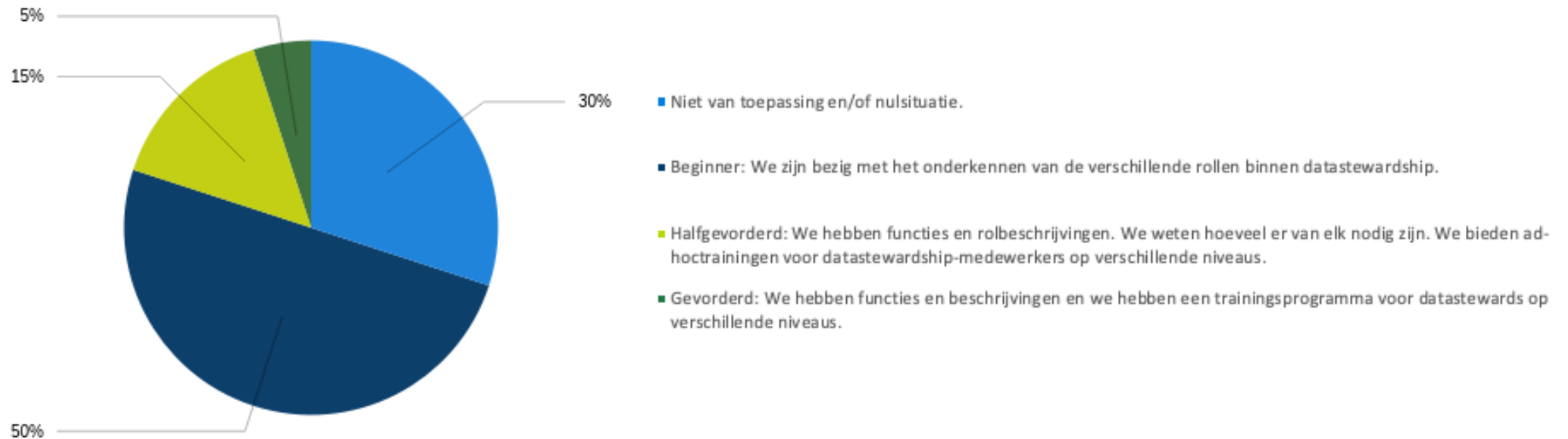
Ondersteuning op het gebied van Research Software Management is er nauwelijks binnen HBO instellingen

9. Welke diensten biedt jouw organisatie op het gebied van Research Software Management?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Slechts een klein deel van de HBO instellingen heeft de rollen binnen datastewardship beschreven

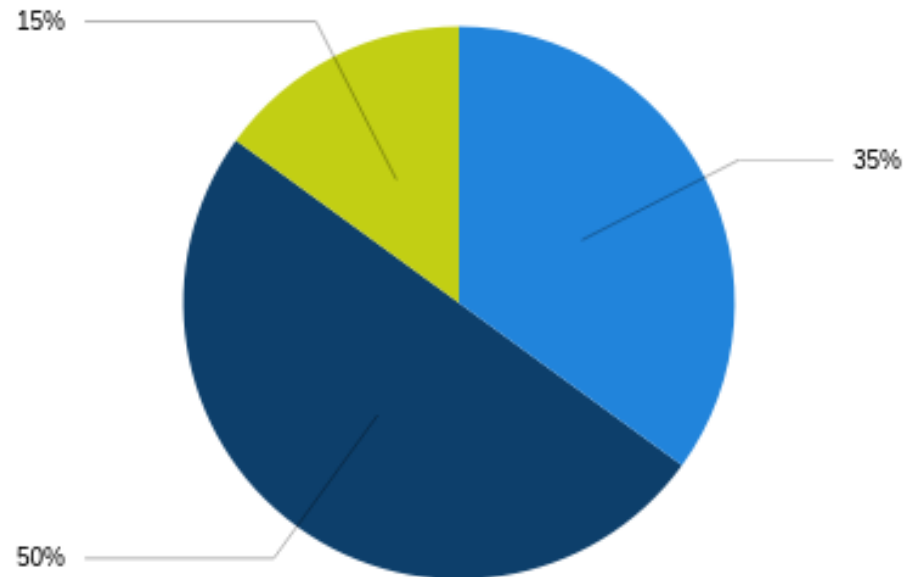

10. Heeft jouw organisatie functiebeschrijvingen voor de verschillende rollen binnen datastewardship? Zo ja, bestaan er trainingsnormen en/of certificaatvereisten voor datastewards?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Een meerderheid van de HBO instellingen heeft toegewezen budget voor datastewardship/datamanagement

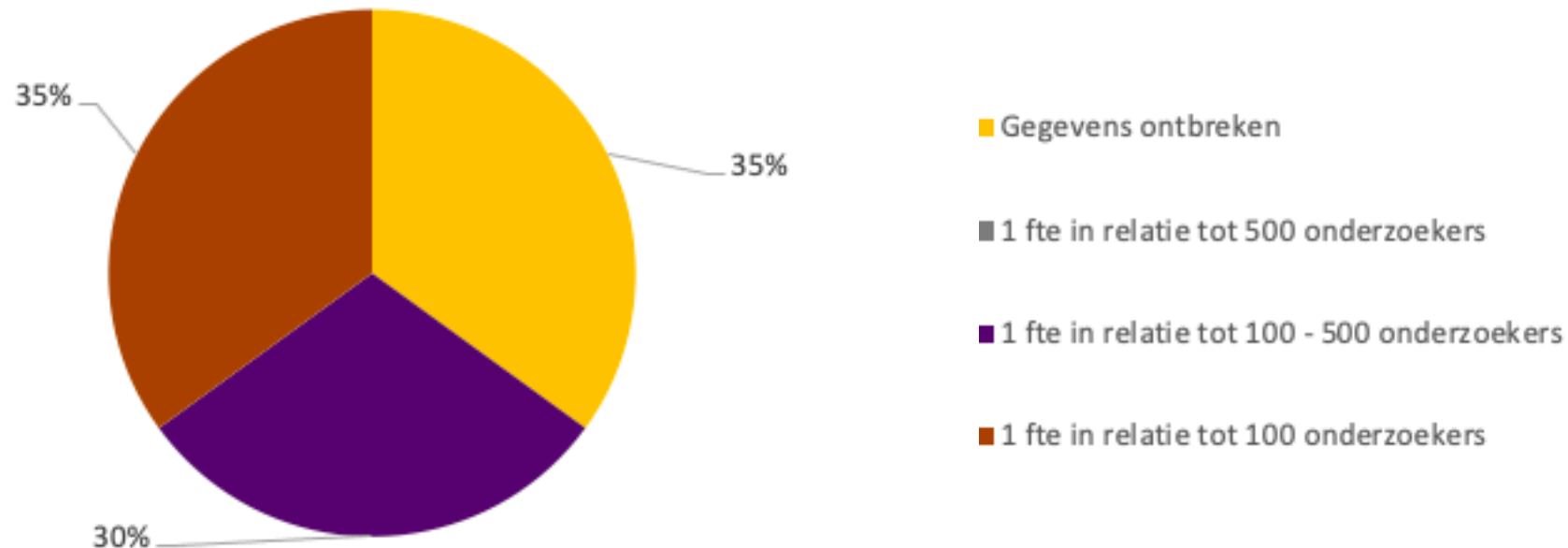
- Niet van toepassing en/of nulsituatie: Hier is geen specifiek budget voor.
- Beginner: Er is (centraal) budget gereserveerd voor datastewardship of ondersteuning van datamanagement.
- Halfgevorderd: Naast het centraal gereserveerde budget wordt er lokaal budget gereserveerd voor datastewardship-ondersteuning van onderzoekseenheden in projecten (op faculteits-/onderzoeksgroepsniveau).
- Gevorderd: Er is zowel centraal als lokaal budget gereserveerd en de organisatie investeert in innovatie op het gebied van data science (en vergelijkbare onderwerpen).

11. Financiert jouw organisatie data science en datastewardshiprollen expliciet?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Een derde van de HBO instellingen heeft de ratio ondersteuners versus onderzoekers in fte personeel niet in beeld

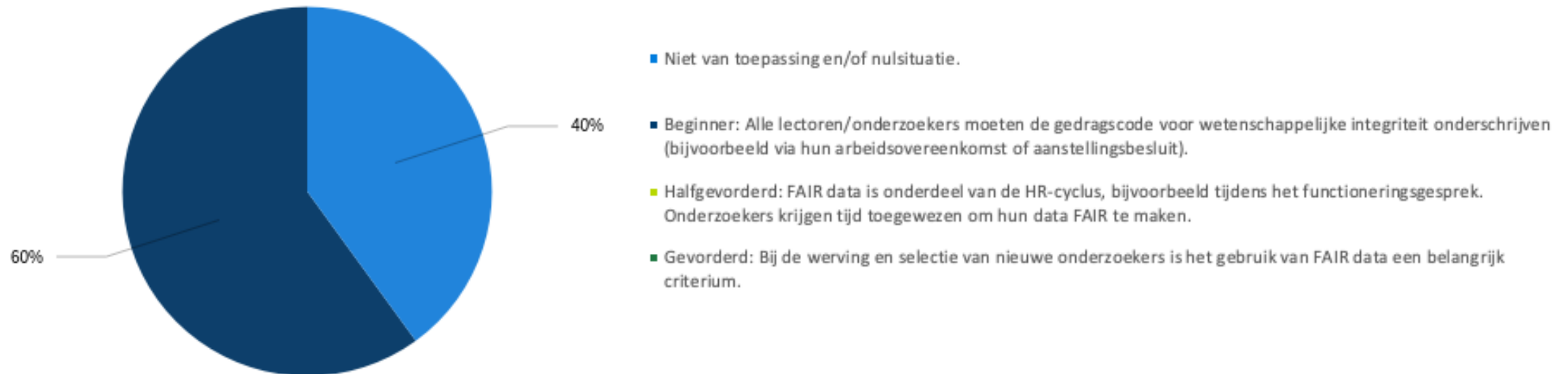
Verhouding fte data support medewerkers tot aantal onderzoekers

12. Hoeveel datastewards/managers/onderzoeksondersteuners (strategisch, generiek, ingebed, centraal) (maar geen onderzoekssoftware-engineers of datawetenschappers) heeft uw organisatie in verhouding tot het onderzoekspersoneel?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Geen enkele HBO instelling erkent en waardeert expliciet het werken volgens FAIR principes door onderzoekers

13. Wordt FAIR data erkend en gewaardeerd door uw organisatie? Hoe? (Bijvoorbeeld met beleid, diensten, gedrag en/of implementatie.)

Basis: Alle respondenten (n=20)

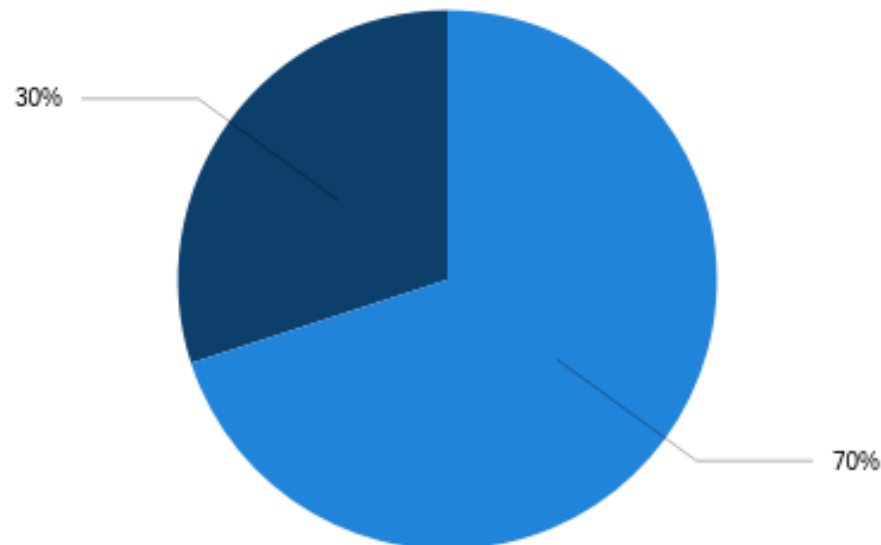
Slechts een klein gedeelte van de HBO instellingen is actief betrokken bij nieuwe ontwikkelingen binnen FAIR

14. Is jouw organisatie betrokken bij samenwerkingsverbanden die werken aan de ontwikkelingen binnen het FAIR data-ecosysteem, doormiddel van het ontwikkeling van nieuwe tools, diensten, expertise en andere onderdelen in het FAIR data-ecosysteem?

Basis: Alle respondenten (n=20)

FAIR data wordt als criterium niet of nauwelijks meegenomen in evaluatieprocessen

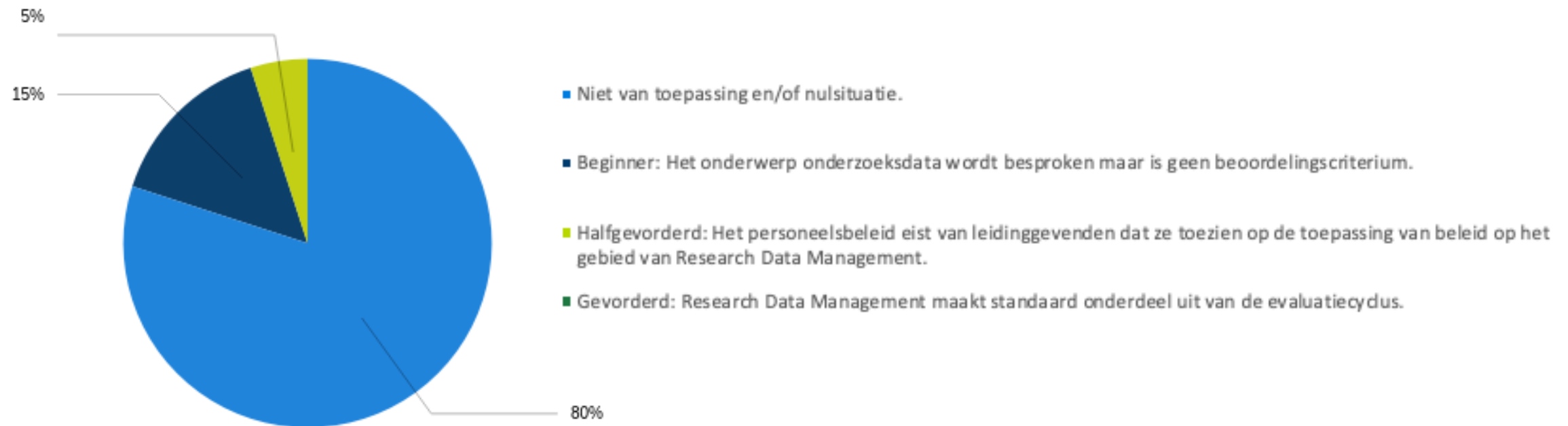

- Niet van toepassing en/of nulsituatie.
- Beginner: FAIR data is een criterium om ons algemene beleid en het databeleid van lectoren/onderzoekersgroepen te evalueren.
- Halfgevorderd: FAIR data is een criterium in onze HR-cyclus.
- Gevorderd: FAIR data is een criterium bij het evalueren van HR-beleid.

15. Neemt jouw organisatie FAIR data mee als criterium in het initiële en doorlopende evaluatieproces?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Bij geen enkele HBO instelling worden onderzoekers beoordeeld op het onderwerp onderzoeksdata

16. Neemt jouw organisatie het onderwerp onderzoeksdata mee in de periodieke HR-evaluaties met onderzoekspersoneel?

Basis: Alle respondenten (n=20)

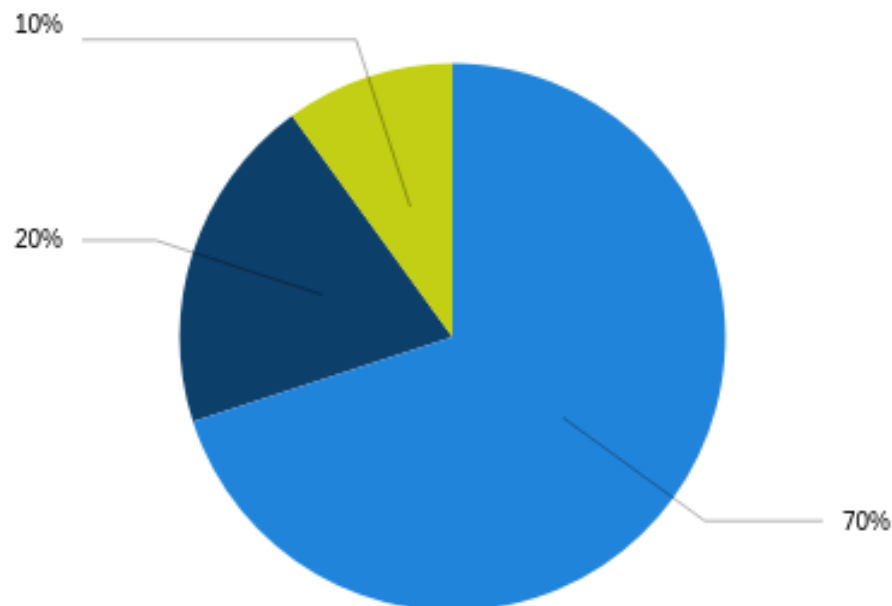
Bijna de helft van de HBO instellingen evalueert het eigen databeleid niet, ook niet adhoc

17. Houdt jouw organisatie formele periodieke evaluaties van het belang en de kwaliteit van alle diensten die nodig zijn ter ondersteuning van het databeleid?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Een ruime meerderheid van de HBO instellingen heeft geen zicht op welke onderzoeksdata wel of niet van een PID voorzien wordt

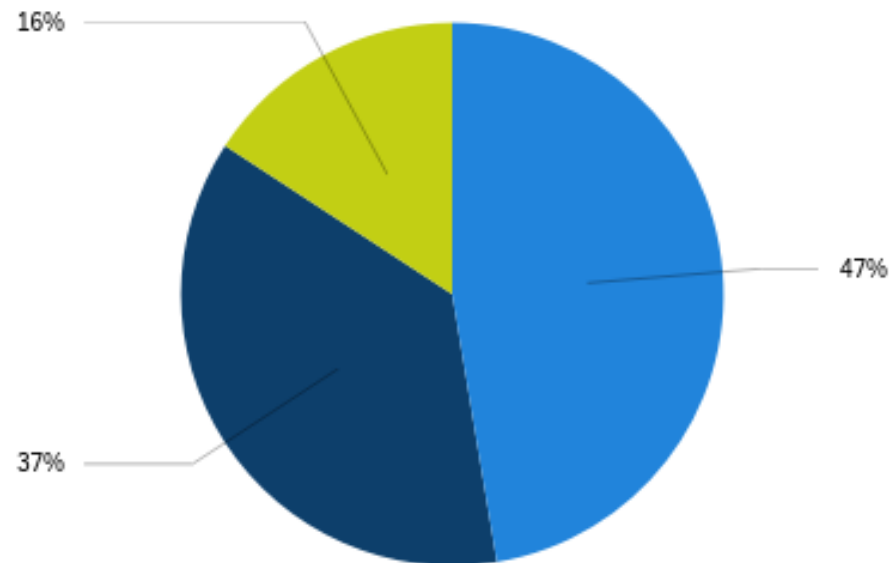

- Niet van toepassing en/of nulsituatie: Geen zicht op.
- Beginner: <20% van de publicaties/ onderzoeksoutput bevat verwijzingen naar de onderliggende data.
- Halfgevorderd: 20-80% van de publicaties/ onderzoeksoutput bevat verwijzingen naar de onderliggende data.
- Gevorderd: >80% van de publicaties/ onderzoeksoutput bevat verwijzingen naar de onderliggende data.

18. Hoeveel van de publicaties en overige onderzoeksoutput van jouw organisatie uit het vorige kalenderjaar bevatten een DOI-verwijzing (of andere PID) naar de onderliggende data?

Basis: Alle respondenten (n=20)

Geen enkele HBO instelling heeft een compleet beeld van de hoeveelheid datasets die geproduceerd worden

- Niet van toepassing en/of nulsituatie: Geen zicht op.
- Beginner: Ik denk/neem aan dat we een overzicht hebben van minder dan 20%.
- Halfgevorderd: We weten minimaal de helft.
- Gevorderd: We hebben bijna een compleet beeld.

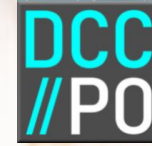
19. Weet jouw onderzoeksondersteuningseenheid hoeveel data en hoeveel datasets er in jouw organisatie zijn geproduceerd in bijvoorbeeld het afgelopen jaar?

Basis: Alle respondenten (n=19)

Discussie

Adviezen voor de HBO instellingen

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

FAIR meetbaar en zichtbaar maken in je organisatie

Gebaseerd op de uitkomsten lijkt het zinvol om voor de volgende stappen te denken aan:

- Het opstellen en vaststellen van beleid omtrent FAIR data waar het CvB zich zichtbaar aan committeert. Het is afhankelijk van de instelling of je wel/geen domeinspecifiek beleid nodig hebt.
- Voor de adoptie van dit beleid is het randvoorwaardelijk dat de basisvoorzieningen op orde zijn zoals de juiste functionarissen (kijk verder dan alleen datastewards) en (IT)infrastructuur.
- Belangrijk is het ontwikkelen van processen om kerngegevens te verzamelen: van aantal onderzoekers in fte en mens, in aantallen nieuw onderzoek per jaar, en gepubliceerd onderzoek.
- Deze gegevens ook als een paragraaf in het jaarverslag van de instelling op te nemen.
- 'FAIR werken' een vast onderdeel laten worden van erkennen en waarderen. Bijvoorbeeld door na te gaan of FAIR als onderdeel kan worden opgenomen in functioneringsgesprekken met onderzoekers of onderdeel van de PCDA cyclus kan worden.
- De rol van datasteward dient duidelijk omschreven en gepositioneerd te worden in de organisatie, zodat deze ook beter erkend zal worden.
- De onderzoeksondersteuning kan het professionaliseren van onderzoek verder bevorderen en stimuleren. De positionering van deze ondersteuning is van wezenlijk belang.

Vergelijking HBO instellingen met universiteiten en UMC's

➤ Universiteiten en UMC's en de 18 HBO's hebben een paar vergelijkbare uitdagingen

Deze vragenlijst is eind 2020 uitgezet onder de (toen pas gestarte) DCC's van de universiteiten en UMC's (deze instellingen hebben een lokaal DCC in tegenstelling tot het landelijke DCC van de HBO's). Middelen voor onderzoek vormen binnen het HBO bijna 6% van de middelen t.o.v. universiteiten waar het om 58% van de middelen gaat die bestemd is voor onderzoek¹.

Hogescholen zijn inmiddels een paar jaar bezig met RDM en de betreffende ondersteuning, de universiteiten en UMC's sinds een jaar of tien. Over het grote geheel beoordelen de universiteiten en UMC's zich op beleid, vaardigheden en diensten positiever.

Zowel de HBO's als de universiteiten en UMC's geven aan dat het erkennen en waarderen van FAIR data nog in de kinderschoenen staat. FAIR data is geen onderdeel van het evaluatieproces, niet bij de onderzoekers en niet bij het beoordelen van de kwaliteit van de ondersteunende diensten.

Uit beide surveys blijkt dat het in zicht krijgen van de geproduceerde data en datasets en het consequent zorgen voor een PID-verwijzing naar de onderliggende data bij een wetenschappelijke publicatie aandacht behoeven. De onlangs opgerichte landelijke PID adviesgroep is handreikingen en richtlijnen aan het ontwikkelen, welke kunnen helpen om zaken zoals 'zicht op de publicaties en onderzoeksoutput' te verbeteren

¹ <https://www.rathenau.nl/nl/wetenschap-cijfers/praktijkgericht-onderzoek-hogescholen>

Samenwerking met DCC-PO

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

» DCC-PO in relatie tot 'FAIR-enablen' van HBO instellingen

FAIR adoptie is afhankelijk van de inspanningen van de instelling zelf, maar dit proces kan wel versneld worden door een gezamenlijke aanpak, waarin kennis en ervaringen gedeeld worden en overkoepelende faciliteiten en richtlijnen worden ingericht en ontwikkeld. Vanuit het gezamenlijke DCC-PO project zijn dan ook een aantal werkpakketten geformeerd, waarin veel aandachtspunten die naar voren komen uit de survey reeds worden opgepakt:

- Vanuit het DCC-PO wordt gekeken hoe de ondersteuning op het gebied van datascience vormgegeven kan worden. Op dit gebied is vaak andere expertise en software-tooling gewenst. Vanuit de resultaten van deze survey wordt onder andere duidelijk dat er nauwelijks ondersteuning op het gebied van Research Software Management is. Het samen ontwikkelen van deze specifieke ondersteuning kan hieraan bijdragen en geeft de afzonderlijke instellingen richtlijnen voor deze ontwikkeling. Vanuit het DCC-PO project krijgen de afzonderlijke instellingen adviezen welke stappen gezet kunnen worden om deze ondersteuning naar een hoger plan te tillen.
- Slechts een klein deel van de HBO instellingen heeft de rollen binnen datastewardship beschreven. Deze ontwikkelbehoefte is reeds bekend bij het DCC-PO. Enerzijds richt het DCC-PO zich op het professionaliseren van de data-stewardrol, anderzijds wordt gekeken naar de positionering van deze rol. Van hieruit krijgen de afzonderlijke instellingen handvatten aangereikt. Daarnaast wordt integraal gekeken naar de behoeftes omtrent trainingen en ontwikkeling, waarna dit instelling specifiek kan worden gemaakt en geïmplementeerd. Dit geldt ook voor het inventariseren en/of ontwikkelen van trainingen die beogen de data-steward rol verder te professionaliseren.

Conclusie

➤ HBO instellingen zijn nog maar beperkt 'FAIR-enabled'

De implementatie van het werken volgens de FAIR principes is binnen veel HBO instellingen nog nauwelijks doorgevoerd, een paar uitzonderingen daargelaten. Dat is niet zo gek, gegeven dat voor menig HBO instelling geldt dat zij nog niet zo lang bezig zijn met het professionaliseren van de onderzoeksondersteuning naar deze nieuwe maatstaven. Het inrichten van ondersteunende diensten, processen en richtlijnen die het mogelijk maken volgens FAIR principes te werken heeft dan ook een hoge prioriteit. De meerderheid van de hogescholen is zich hier ook van bewust, bovendien zijn in de samenwerking met het DCC-PO hier ook al de nodige stappen in gezet.

Werken volgens de FAIR principes dient beter inzichtelijk gemaakt te worden binnen de organisatie. Door bijvoorbeeld in kaart te brengen hoeveel onderzoeken ook daadwerkelijk volgens de FAIR principes uitgevoerd en afgerond worden, kan de voortgang beter kaart gebracht worden en kan er beter op bijgestuurd en ondersteund worden. Dit helpt tevens bij het 'zichtbaar' maken van het FAIR proces door de organisatie heen, zowel in awareness als bij het implementeren van het beleid. Daarnaast is het voornemen om de Do I PASS for FAIR self-assessment tool periodiek te herhalen, zodat ook overkoepelend een beeld gevormd kan worden van de progressie die de verscheidende hogescholen dan hebben geboekt.

“De status van werken volgens FAIR principes in kaart brengen en hier vanuit voortbouwen”

Bijlagen

Onderzoeksverantwoording

Photo by [Mikael Kristenson](#) on [Unsplash](#)

Self-assessment

- De Do I-PASS for Fair self-assessment tool is opgestuurd naar de hogescholen die zijn aangesloten in het DCC-PO. Aan hen is gevraagd om dit voor de eigen hogeschool (in gezamenlijkheid met collega's) in te vullen.

Verzamelen resultaten van de HBO instellingen die participeren in het DCC-PO

- Na het intern gezamenlijk invullen van de vragenlijst is gevraagd de resultaten online door te geven via de survey (1 maal per hogeschool)
- Deze presentatie geeft de conclusies van deze ingediende vragenlijsten
- Hierdoor krijgen we een goed totaalbeeld binnen het HBO landschap over de volwassenheid van FAIR binnen de HBO-instellingen
- Dit geeft je ook de mogelijkheid om als individuele instelling het ingevulde self-assessment te vergelijken met de landelijke HBO-resultaten.
- De online vragenlijst is ingevuld in de periode 21 mei 2021 t/m 18 juni 2021
- De vragenlijst is uitgezet bij 18 hogescholen. Dit heeft in totaal 20 (bijna) volledig lijsten opgeleverd. Deze 20 zijn meegenomen in de analyse. Dit betekent dat er 2 vragenlijsten dubbel zijn ingevuld, aangezien het om een anonieme survey ging weten we niet welke instellingen dit betreft.

De resultaten zijn een eigen beoordeling van de medewerkers van de hogescholen

- Let wel; het gaat hierbij dus om de resultaten van een self-assessment. Dit is geen wetenschappelijk onderzoek en geeft alleen een beeld van hoe de hogescholen ZELF hun eigen beleid en processen rondom FAIR beoordelen

Aan het einde van het DCC-PO project (eind 2022) willen we dit traject herhalen om te beoordelen welke stappen er dan zijn gezet.

LCRDM in samenwerking met DCC-PO

Barbara Vermaas (Fontys, DCC-PO)

Sarah Coombs (Saxion hogeschool, DCC-PO)

Irma Jansen (Avans hogeschool, DCC-PO)

Margriet Miedema (LCRDM)

Silvia Kempers (Saxion hogeschool, DCC-PO)

Photo by [La Victorie](#) on [Unsplash](#)

Photo by Jens Herndorff on [Unsplash](#)

Landelijk Coördinatiepunt
Research Data Management
The data support collective

Copyright

Je bent vrij om het werk te delen
onder de juiste voorwaarden

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

